

Ålands Näringslivs trendbarometer

Ålands Näringsliv genomför tre gånger i året en barometer som syftar till att mäta de löften sittande landskapsregering har givit gällande att förbättra företagens villkor.

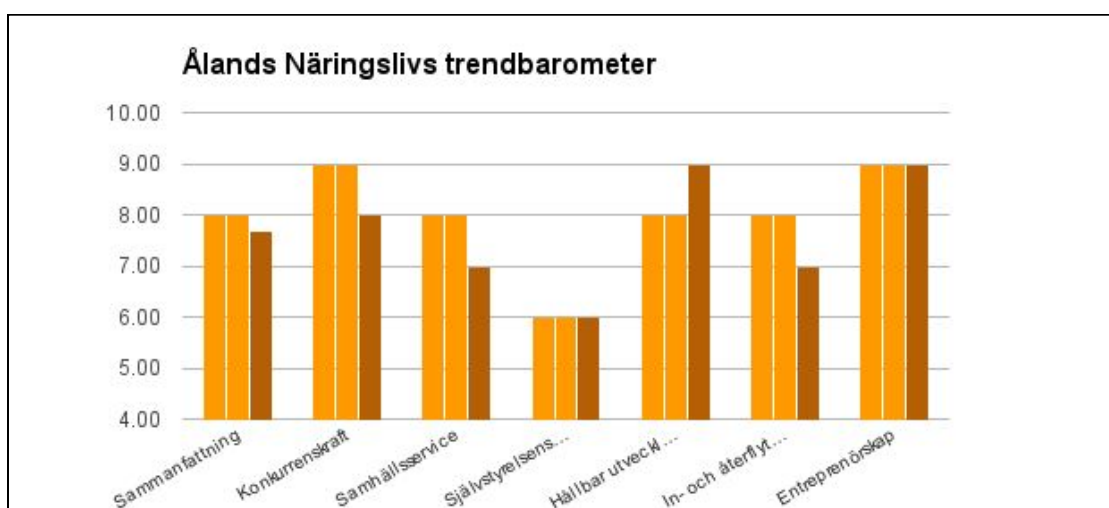
Vi tittar närmare på företagsklimatet utgående från sex olika rubriker. Vi följer en betygskala så att det ska bli lättare att se om det har skett framsteg. Dessutom lyfter vi ut några löften ur regeringsprogrammet som vi följer upp med trafikljus. Färgen indikerar hur arbetet fortskrider med den specifika delen.

Sammanlagt medelbetyg				Barometern tas fram av Ålands Näringslivs styrelse och landskapsregeringen bedöms utgående från de initiativ och förändringar som de genomför. Skalan går från 4-10 där 10 anger utmärkta, 9 berömliga, 8 goda, 7 nöjaktiga, 6 försvarliga, 5 svaga och 4 underkända.
	Januari	Maj	September	
2016	8,00	8,00	7,67	
2017				
2018				
2019				

Datapunkter: feb16, maj16, okt16

Sammanfattning

Fortfarande ett gott betyg som bygger på de starka ambitioner som finns i regeringsprogrammet. Däremot ser vi en risk att vissa frågor tenderar att ta överhanden, vilket tar resurser från andra viktiga frågor. Detta i kombination med att konkreta förslag inte har lagts, gör att betyget faller en aning. "Implementering" är det vi vill föra fram då ett år har gått sedan regeringsprogrammet skrevs.

Bedömning av "Konkurrenskraft"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	9	9	8	<ul style="list-style-type: none"> • Nordens enklaste regelverk • Näringslivskonsekvensbedömning vid beslut • Negativa effekterna av skattegränsen minimeras • Regelverk på svenska • Goda transporter öster- och västerut • Tydliga ägardirektiv i offentligt ägda bolag
2017				
2018				
2019				

Kommentar

Orklas beslut att fortsätta produktionen på Åland var ett fantastiskt exempel på samverkan mellan privat och offentlig sektor. Landskapsregeringen visade ett tydligt ledarskap tillsammans med privata aktörer, där man gemensamt fick fram en mängd åtgärder som på sikt gynnar Åland. Den kombinerade kraftsamlingen skapade ett unikt beslut i företagsvärlden. Samverkansprocessen bör lyftas som ett globalt exempel hur små samhällen kan agera för att på egen hand skapa förutsättningar för framtiden..

Vi behöver förstås i slutändan se vem som betalar för detta. Nu har visserligen landskapet och privata aktörer tagit en del kostnader, men i slutändan hamnar notan i det åländska samhället. Det är viktigt att minnas när man utvärderar dylika åtgärder. Det finns trots allt en risk att det kommer liknande utmaningar i framtiden.

Generellt sett börjar det dock bli dags att dessa och andra förslag gällande konkurrenskraften börjar synas i praktiken. Det pågår en hel del diskussioner och det finns många goda intentioner med exempelvis förslaget till småföretagaravdrag, arbetet med producentansvaret och förenklingen av affärstidslagen. Vi vill dock att dessa diskussioner mynnar ut i konkreta förslag som hjälper företagen idag. Därav det återhållsamma betyget.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Avbyråkratiseringsprocess inleds, med modell från finska regeringens kommande förslag

Välfungerande flygtrafik både öster- och västerut.

KRAFTSAMLING: ÅMHM:s verksamhet ses över med fokus på enklare vardag för åländska företagare

Implementering av "Ägarpolicy och riktlinjer för landskapsägda bolag och penningautomatföreningen".

Näringslivskonsekvensbedömning vid beslut om nya regler.

Bedömning av "Samhällsservice"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	8	8	7	<ul style="list-style-type: none"> • Offentlig samhällsservice fungerar så effektivt som möjligt. Hänsyn behöver tas till ökad trygghet för medborgarna i mindre kommuner och ökad demokratisk insyn i de kommunala beslutsprocesserna. • Fortsatta bolagiseringar, driftsprivatisering, införandet av utmanarrätter samt offentlig-privat samverkan inom offentliga sektorn, vilket tydliggör kostnader och frigör resurser som kan användas inom vård, skola och omsorg.
2017				
2018				
2019				

Kommentar

Regeringsprogrammet och ministrarna har varit mycket positiva till att utnyttja potentialen i den privata sektorn. Under regeringsbildningen har man diskuterat både offentlig-privat samverkan (OPS) samt konkurrensutsättning av offentliga verksamheter. Vi ser dock att man inte kommit vidare i denna process. Exempelvis inom det mycket omskrivna ÅHS verkar man fokusera hårt på interna strukturer och de föreslagna sparkraven ses endast i ljuset av ÅHS interna organisation. Det finns självklart möjligheter med att samverka med andra (privata) aktörer på Åland, liksom det finns möjligheter att på sikt spara pengar genom att arbeta på andra sätt. Detta verkar dock inte vara aktuellt idag.

Vi ser med tillförsikt på det utredningsarbete om kommunstrukturen som genomförts på uppdrag av landskapsregeringen. Sällan har så objektiva argument presenterats och nu torde man kunna gå vidare med en god beslutsgrund. Det är svår process, där svårigheten ligger i revirtänkande och känslomässiga motargument. Vi hoppas processen kommer in i ett operativt skede snart. Tiden rinner snabbt i väg i denna fråga där status quo inte är en hållbar lösning. Fortsätt med arbetet.

Även här börjar vi se att förslagen bör komma. Man fokuserar mycket på att tala om utmaningarna, men lite har ännu hänt för att konkretisera dem.

Från regeringsprogrammet och Ålands Näringslivs fokuspunkter.

- Offentlig privat samverkan (OPS) vid investeringar som minskar driftsutgifterna.
- Bedömning av vilka landskapsverksamheter som kunde utföras helt eller delvis av privata bolag.
- [Utmanarrätter](#) införs inom teknik och infrastruktur.
- Utvärdering av driftsprivatiseringarna inom skärgårdstrafiken, i syfte att förbättra och effektivisera.
- Nya verksamheter inom ÅHS i samverkan med privat sektor.
- Hållbarhet inom en offentliga ekonomin (positivt årsbidrag samt en buffert för framtida lågkonjunktur)
- KRAFTSAMLING: Översyn, utredning och lagstiftning kring kommunstrukturen
- Landskapsövergripande samhälls och vattenplanering
- Uppdatering av den digitala agendan, införs mer konkreta mål och prioriteringar

Bedömning av "Självstyrelsens utveckling"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	6	6	6	<ul style="list-style-type: none"> • Näringslivskonsekvensbedömning inför eventuellt övertagande av ytterligare behörighet till självstyrelsen, samt ifall överföring sker, en motsvarande justering av avräkningsbeloppet. • Ett tydligt klargörande hur ett övertagande av beskattningsrätten skulle främja det åländska näringslivet. Vad blir bättre och enklare?
2017				
2018				
2019				

Kommentar

Ålands Näringsliv är för en utveckling av självstyrelsen. Vi behöver hänga med i tiden och det gör vi genom att ständigt anpassa Ålands möjligheter. De senaste månaderna har vi sett flera uttalanden om egen beskattning på ett sätt som antyder att delar av lagtinget gärna ser att man driver beskattningsrätten så långt som möjligt. Från näringslivet saknar vi både motiv och förslag till vad vi ska göra med beskattningsrätten. Vi säger inte klart nej, men vi ser heller inte fördelarna med ett sådant system. Vi ser framför oss ett komplicerat system som skapar problem för ålänningarna än nyttan vi får med egen behörighet på detta område.

Vi har diskuterat frågan med politiska företrädare och tyvärr finns det en bild av att detta enkelt skulle kunna genomföras. I själva verket tror vi att en skattebehörighet skulle bli mycket svår att upprätthålla för lilla Åland. Vi tror det skulle ge negativa effekter och merkostnader åt näringslivet. Vi förstår att SOTE-reformen kommer att drastiskt ändra samhällsstrukturen på Åland. Det är idag svårt att överblicka effekterna och vi kan mycket väl hamna i en situation där vi behöver ställa om radikalt. Skatteinstrumentet måste dock utvärderas och motiveras som en helhet. Det är omöjligt att endast tala om enskilda delar. Det är en helhet och måste bedömas på det sättet.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Diskussion med näringslivet kring utvecklande av självstyrelsen och dess förutsättningar.

Eftersträvar en justering av avräkningsgrunden.

Tydligt klargörande hur egen beskattningsbehörighet kunde gynna Åland

Näringslivskonsekvensbedömning vid övertagande av nya självstyrelsebehörigheter

Bedömning av "Hållbar utveckling"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	8	8	9	<ul style="list-style-type: none"> • Ett livskraftigt näringsliv som utvecklas i en hållbar riktning samt att näringslivet inkluderas i arbetet med den framtida strategin för hållbar utveckling. • Det är viktigt att det skapas incitament för hållbar utveckling, snarare än ökad regelbörda.
2017				
2018				
2019				

Kommentar

Ålands Näringsliv stödjer den hållbara utveckling som landskapsregeringen vill införa. Vi arbetar för att hjälpa våra medlemsföretag i dessa frågor. Vi ser att *gott företagande* och *hållbart företagande* till stora delar innebär samma sak. Det vill vi bygga vidare på i samarbete med övriga åländska aktörer.

Vi har efterlyst en konkretisering av målen - ett arbete som har tagit stora kliv framåt under 2016. Man har tagit fram sju strategiska målsättningar som är grunden till hållbarhetsarbetet inom bärkraft.ax. Gensvaret från Åland har varit både stort och brett. Således finns det en god grund att bygga på i detta arbete.

Trots att vi inte ännu är framme, står vi inför ett skede där antagandet av indikatorer kommer att ta oss närmare en konkretisering. Vi har också en utmaning att hantera de kortsiktiga kostnadsökningarna som kommer med detta fokus, något som ibland är svårt att kombinera med en växling till hållbarhet. Ålands Näringsliv följer med intresse hur den processen fortlöper och kommer själva att vara en del av den.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Utvärdering och konkretisering av verksamhet kopplad till hållbarhetsarbete, näringslivsutveckling, sysselsättning och samhällsplanering

Hållbar utveckling i nära samarbete med näringslivet

Skapa incitament för hållbar utveckling, snarare än ökad regelbörda.

Bedömning av "In- och återflyttning"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	8	8	7	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt stark in- och återflyttning av kvalificerad arbetskraft. • Avskaffande av näringsrättsbestämmelserna, för att göra oss mer attraktiva för kompetens och investeringar utifrån. • Jordförvärvsbestämmelserna uppdateras för att underlätta inflyttning av kvalificerad kompetens. • Hembygdsrätten öppnas upp för samtliga EU-medborgare.
2017				
2018				
2019				

Kommentar

Det åländska näringslivet är helt beroende av stark inflyttning av kvalificerad arbetskraft. Vi har inga möjligheter att utbilda hela arbetskraften lokalt och behöver därför rekrytera utifrån. Åland behöver därför se till att vi är en attraktiv ort att leva på.

Då diskussionen kring kommunstrukturen tar mycket resurser har tyvärr dessa frågor blivit väntande. Vi ser att en översyn av jordförvärvslagstiftningen är nödvändig. Vi ska inte avskaffa reglerna, utan göra det möjligt för "nya ålänningar" som arbetar, bor och lever på Åland att tidigare än idag kunna verka som redan bofasta ålänningar. Detsamma gäller näringsrätten som idag varken utnyttjas eller kontrolleras. Således har den blivit ett formellt hinder för seriösa företag som vill etablera sig på Åland. Därför bör den avskaffas eller kraftigt reformeras.

Här hoppas vi att dessa initiativ ökar till styrfart innan hälften av mandatperioden har gått.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

Åtgärder för att underlätta in- och återflyttning av kvalificerad arbetskraft

Skärgårdsnämnden/Företagsam skärgård inriktas på näringsliv och inflyttning

Översyn av näringsrätten

Översyn av jordförvärvslagstiftningen

Bedömning av "Entreprenörskap"				Ålands Näringslivs fokuspunkter
	Januari	Maj	September	
2016	9	9	9	<ul style="list-style-type: none"> • Ökad samordning av rådgivningsresurser till entreprenörer och företagsutveckling, där man proaktivt underlättar för entreprenörer och byggande av exporterande företag. • Stärka entreprenörskapet i utbildningen.
2017				
2018				
2019				

Kommentar

Entreprenörskap är centralt för ett välmående samhälle. I ett entreprenörsdrivet samhälle skapas de nya företag som vi ska bygga de framtida samhällsintäkterna på. Den tidigare landskapsregeringen tog fram en utbildningspolitisk strategi som den nuvarande landskapsregeringen "bara" har att implementera. Där är "entreprenörskapet" centralt.

Ålands Näringsliv har inlett en diskussion med utbildningssektorn där vi vill hjälpa till att höja entreprenörskapet i utbildningen. Det har varit trögt att komma igång, men nu börjar det rulla och vi ser stor potential för det åländska samhället med detta.

Via de beviljade EU-medlen har vi kunna fokusera på entreprenörskapet denna höst. Det har sällan funnits bättre möjligheter för entreprenörer att få hjälp och stöd med sin affärsutveckling.

Från regeringsprogrammet och *Ålands Näringslivs fokuspunkter*.

- Revidering av läroplanerna med utgångspunkt i det utbildningspolitiska programmet (entreprenörskap)
- KRAFTSAMLING: Satsning på att skapa fler företag och fler arbetsplatser med fokus på tillväxtbranscher
- Det ska vara enkelt att starta och driva företag på Åland med hänsyn till finansiering, starthjälp, internationalisering samt kompetenshöjning
- Ökad samordning av rådgivningsresurser till entreprenörer.